

Kuntalaisaloite: Kunnallinen kansanäänestys "Ei pumppuvoimaloita Kemijärvelle"

KH 27.01.2025 § 37
55/14.04.01/2025

Kemijärven kaupungille on 15.1.2025 jätetty **liitteen 9** mukainen kansanäänestysaloite.

Kuntalain 25 §:n mukaan kansanäänestysaloitteen voi tehdä vähintään neljä prosenttia 15 vuotta täyttäneistä kunnan asukkaista. Valtuuston on viipymättä päätettävä, toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys.

Kansanäänestysaloite "Ei pumppuvoimaa Kemijärvelle" on toteutettu oikeusministeriön ylläpitämän kuntalaisaloite.fi-sivuston kautta, jossa ns. vahvaa tunnistautumista käyttäen on varmistettu lain vaatimukset täyttävä osallistuminen aloitteeseen.

Kunnallisesta kansanäänestyksestä todetaan kuntalain 24 §:ssä, että valtuusto voi päättää kunnalle kuuluvan asiasta toimitettavasta kansanäänestyksestä ja että kansanäänestys on neuvoa-antava. Laissa hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä (652/2021) säädetään kansanäänestyksen toimittamisesta ja myös kansanäänestysaloitteen tekemisestä. Aloitteessa on yksilöitävä asia, josta kansanäänestys halutaan toimitettavaksi. Käytettävissä olevien tilastotietojen mukaan kunnallisia kansanäänestyksiä on toteutettu vuodesta 1991 lähtien 63, joista 57 koski kuntaliitosta, kaksi tielinjausta, yksi lääninrajaa, yksi jätteenpolttolaitosta, yksi kaupungin nimeä ja yksi maakunnan vaihtoa.

Menettelylain määräysten mukaisesti kansanäänestyksen toteuttaminen on tiukan muotosidonnaista ja vastaa kuntavaalien menettelytapoja. Mikäli valtuusto päättää toteuttaa pumppuvoimaloita koskevan kansanäänestyksen tulee valtuuston tehdä päätös äänestyksen toteuttamisesta viimeistään 60. päivänä ennen äänestyksen toteuttamista. Mikäli kansanäänestys olisi haluttu toteuttaa alue- ja kuntavaalien yhteydessä päätös olisi pitänyt tehdä 90. päivää ennen äänestyspäivää.

Menettelylaki 3 § 2 mom.:

Päätäessään kansanäänestyksen toimittamisesta valtuuston on samalla päätettävä äänestyksen aiheesta ja ajankohdasta sekä äänestäjille esitettävistä vaihtoehtoista. Vaihtoehdot voivat sisältyä samaan äänestyslippuun tai kutakin vaihtoehtoa varten voi olla oma äänestyslippu. Äänestäjällä tulee kuitenkin aina olla mahdollisuus ilmaista, ettei hän kannata mitään esitetyistä vaihtoehtoista. Valtuuston on päätöksessään määrättävä äänestyslippujen lukumäärä, sisältö ja ulkomuoto.

Kansanäänestyksen toteuttamiseen tulee valtuuston hyväksyä lisämääräraha, sillä kansanäänestyksestä aiheutuneet kustannukset suoritetaan kunnan varoista. Kunnan keskusvaalilautakunta laatii ja valmistuttaa kaikki asiakirjat. Ennakoäänestys toteutetaan kirjeäänestyksenä, jossa jokaiselle äänioikeutetulle lähetetään äänestysliput, vaalikuoret, lähetekirjeet, lähetekuori ja äänestysohjeet. Kansanäänestys voidaan myös kokonaisuudessaan toteuttaa kirjeäänestyksenä. Edellisissä kuntavaaleissa 2021 Kemijärvellä oli 6 245 äänioikeutettua. Karkean arvion mukaan valtuuston tulee varata kansanäänestyksen toteuttamiseen n. 90 000 euroa.

Menettelyllisesti kevyempi ja kustannuksiltaan edullisempi tapa selvittää kuntalaisten näkemyksiä pumppuvoimaloista olisi toteuttaa mielipidekysely joko kaupungin itse toteuttamana asukaskyselynä tai käyttäen palveluntuottajaa esim. gallupkyselynä. Asukaskysely mahdollistaisi monipuolisen kysymysten asettelun ja laajan kuntalaisten näkemysten kartoittamisen. Keskeistä mielipiteen selvittämisen kannalta on, että kuntalaisilla on riittävästi ja monipuolisesti käytettävissä tietoa suunnitteilla olevista pumppuvoimaloista ja niiden mahdollisista vaikutuksista mm. Kemijärven vesistöön, ympäristöön, kaupungin talouteen, työllisyyteen ja energiantuotantoon. Kaupunginhallituksen pumppuvoimalahankkeita koskevaan selvitystyöhön nimeämä viranhaltijatyöryhmä on parhaillaan valmistelemaan viestintä- ja osallistumissuunnitelmaa, johon sisällytetään myös kyselyt yhtenä osallistamisen keinona.

Valmistelija

Hallintojohtaja Marjo Säarelä, 040 568 2130

Esittelijä

Kaupunginjohtajan varahenkilö Säarelä Marjo Kemijärvi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että aloitteen mukaista kansanäänestystä ei järjestetä. Kaupunki kartoittaa kaupunkilaisten mielipiteitä pumppuvoimaloita koskien valmistuvan viestintä- ja osallistumissuunnitelman mukaisesti.

Päätös

Matti Torvinen esitti, että kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että aloitteen mukaista kansanäänestystä ei järjestetä. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kansanäänestyksen sijaan valmistellaan kaupunkilaisille neuvoo-antava mielipidekysely, joka toteutetaan kesäkuussa 2025. Mielipidekyselyssä selvitetään kaupunkilaisten mielipiteet Kemijärven säännöstelyyn ja suunnitteluihin pumppuvoimalaitoksiin. Kyselyn sisällön päättää kaupunginhallitus. Ahti Majava, Teija Kerkelä ja Juhani Tapio kannattivat Matti Torvisen esitystä.

Paula Alatalo esitti, että kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että aloitteen mukainen kansanäänestys järjestetään kevään 2025 aikana ja kaupunginvaltuusto varaa tähän määrärahan. Esitys kannattamattomana raukesi.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Matti Torvisen esityksen. Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että aloitteen mukaista kansanäänestystä ei järjestetä. Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kansanäänestyksen sijaan valmistellaan kaupunkilaisille neuvoo-antava mielipidekysely, joka toteutetaan kesäkuussa 2025. Mielipidekyselyssä selvitetään kaupunkilaisten mielipiteet Kemijärven säännöstelyyn ja suunnitteluihin pumppuvoimalaitoksiin. Kyselyn sisällön päättää kaupunginhallitus.